

**Flerbruksplan for
Ølveshovda landskapsvernområde
Kvinnherad kommune**

**Vedlegg XII til
Vegetasjon, bruk og skjøtsel
i verneområdene for barlind og kristtorn i Hordaland**

Brith Natlandsmyr Lunde og Arnfinn Skogen

Rapport til Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernavdelinga
Bergen 2001

XII. Flerbruksplan for Ølveshovda landskapsvernområde i Kvinnherad kommune

Flerbruksplanen er utarbeidet i samarbeid mellom Botanisk institutt ved Universitetet i Bergen og Skogeigarlaget Vest, på oppdrag fra Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland. Formålet er å ta best mulig vare på naturmiljøet, samtidig som grunneierne skal kunne opprettholde tradisjonell drift.

Brith Natlandsmyr Lunde og Arnfinn Skogen ved Botanisk institutt er hovedansvarlige for flerbruksplanen og anbefalingene om bruk og skjøtsel. Opplysningene i planen bygger i hovedsak på feltarbeid og kontakt med grunneierne, og noe er hentet fra rapporten etter forundersøkelsene til vernet (Lindmo m.fl. 1991). Sigbjørn Hauge, Skogeigarlaget Vest har utarbeidet skogbruksplaner for området samt det vedlagte bestandskartet. I samarbeid er vi kommet frem til anbefalinger om en forstlig forsvarlig skogsdrift som ivaretar naturmiljøet og ligger innen rammene som er gitt i forskriftene (vedlagt). Forstlige data som ikke tillates offentliggjort, deriblant opplysninger om tilvekst og kubikkmasse i skogen, er utelatt fra flerbruksplanen, men de finnes i skogbruksplanene for det enkelte bruk (Hauge 2000 a, b).

Innhold

XII.1.	Beliggenhet og naturforhold.....	XII-3
XII.2.	Vegetasjon og flora	XII-5
XII.2.1.	Kulturpåvirkning og utviklingstendenser	XII-6
XII.2.2.	Dagens tilstand	XII-7
XII.3.	Barlind og kristtorn	XII-7
XII.4.	Tidligere bruk av området	XII-9
XII.5.	Dagens bruksinteresser	XII-9
XII.6.	Siktemål for skjøtselen	XII-10
XII.7.	Anbefalinger om bruk og skjøtsel	XII-10
XII.8.	Skogbruk	XII-13
XII.9.	Kilder.....	XII-18

Vedlegg

Verneforskrift
Bestandskart

Forsidebilde

Ølveshovda landskapsvernområde 03.08.1999. Foto: FOTONOR

Verneformål

"Føremålet med vernet er å sikre eit variert naturmiljø med naturleg avgrensa og vitale bestandar av både barlind og kristtorn. Bestanda er talrike og velutvikla og veks i lag med fleire vegetasjonstypar, mellom anna edellauvskog, og ber preg av kulturpåvirkning." (se vedlagte forskrift)

areal:	382 daa		
høyde:	0-184 moh.		
eksposisjon:	SV og S		
eiere:	5/1 Margareth Presthus Gravdal,	5637 Ølve	53 48 91 82
	5/2,3 Arne Presthus	5637 Ølve	53 48 91 74
	3/2 Haktor Lønning, Skålevikstølen 25,		
		5073 Skålevikneset	55 93 51 43
oppsøkt:	06.09.1999 BNL m.fl.		
	08.09.1999 BNL m.fl.		
	13.08.2000 BNL m.fl.		

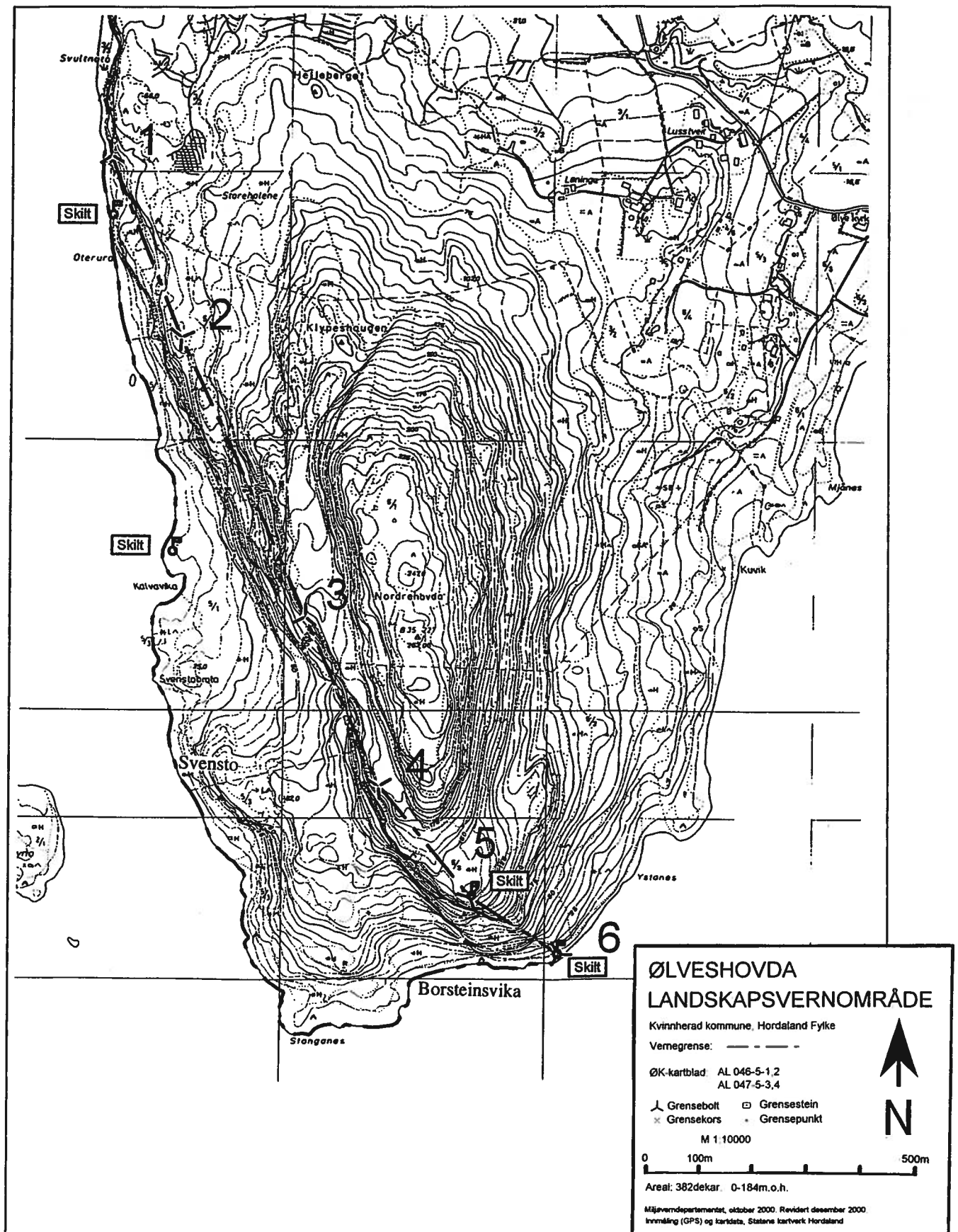
XII.1. Beliggenhet og naturforhold

Ølveshovda, som landskapsvernområdet har fått navn etter, er et 247 m høyt fjell som stikker ut i Kvinnheradsfjorden sørover fra Ølve (fig 2.1 i hovedrapporten). Verneområdet ligger vest og sør for Ølveshovda, avgrenset av bratte skrenter og stup opp mot fjellet (fig. XII.1). Grunneierne kaller dette området Prestustoi eller bare To. Verneområdet omfatter åsen vest for Ølveshovda som avsluttes mot vest av en berghammer, Svensto, og de lavere partiene ut mot sjøen sør og vest for åsen. I nord strekker verneområdet seg langs en smal landstripe mellom sjøen i vest og de bratte skrentene opp mot Ølveshovda. Mot sjøen er det svaberg og rullesteinsstrender, og men også partier med fin sand- og leirstrand, som i Kalvavika.

Berggrunnen i landskapsvernområdet består av grønnstein/grønnskifer og basaltisk andesitt (Ragnhildstveit m.fl. 1998). Disse bergartene forvitrer lett og inneholder en god del plantenæringsemner, og de har gitt opphav til et fruktbart, kalkrikt jordsmonn. Bortsett fra stupene opp mot selve Hovda og et parti ved Stonganeset, finnes også en god del løsmasser av forvittringsmateriale (Thoresen m.fl. 1995). Ut mot Stonganeset er berggrunnen lite nedbrutt, med mye nakent berg.

Klimaet i Kvinnherad på nordsiden av Hardangerfjorden er svært gunstig, med milde vintre og relativt høye sommertemperaturer. Nærmeste målestasjon, Hatlestrand, har 2031 mm nedbør pr. år (tab. 2.3 i hovedrapporten). De nærmeste målestasjonene for temperatur, Omastrand og Upsangervatn, har henholdsvis 0,6 og 0,7°C i gjennomsnitt i kaldeste måned, februar, og 14,8 og 14,1 °C i varmeste måned, juli (tab. 2.2 i hovedrapporten), og vekstsesongen er lengre enn 200 døgn i året (tab. 2.1 i hovedrapporten). Topografien i Ølveshovda, med de bratte bergene og eksposisjonen mot sør og vest gir sterk lokal oppvarming i vekstsesongen, og gir ly mot kald trekk utover fjorden vinterstid. Den brede fjorden bidrar også til at vinterklimaet blir mildt, og at det sjelden er frostperioder eller snødekket mark.

Flerbruksplan Ølveshovda landskapsvernområde

Figur XII.1 Ølveshovda landskapsvernområde. Stedsnavn er merket på kartet etter opplysninger fra grunneierne.

XII.2. Vegetasjon og flora

Furu dominerer vegetasjonen i det meste av landskapsvernområdet, som preges av både nemorale og oseaniske arter (sml. kap. 2.4 i hovedrapporten). Furuskogen inneholder både barlind og kristtorn, og er tildels svært frodig med høyt innslag av løvtrær og busker (eiendom 5/1: bestand 4 og eiendom 5/3: bestand 1, 3, 5 og 6 på det vedlagte bestandskartet). Ut mot Stonganes er skogen glissen og står på skrint jordsmonn med mye nakent berg (5/3: det meste av 4). Også i de bratte sørvestvendte skrentene mellom små stup langs grensen til verneområdet (5/3: 7 og 5/1: 5) står furu som flekkvis danner små skogholt på svært næringsrikt jordsmonn, med mye kristtorn og en og annen barlind.

Mindre partier av skogen domineres av løvtrær. På platået øst for Svensto står ask-svartor-skog, og her er det også plantet et felt med gran. Mot sjøen finnes strandberg og små strandenger, og flere steder står svartorstrandskog som tildels er iblandet mye kristtorn. Vest for Svensto står en nesten ren kristtornskog (5/1: det meste av 6 og 5/3: lengst nord i 4). Inn mot stupene opp mot selve Ølveshovda finnes partier med rik løvskog. Her inngår bl.a. lind og alm og særlig lengst sør er det mye barlind. Løvskog dominerer også på den smale bremmen mellom stupene og sjøen lengre nord i verneområdet.

Vegetasjon og jordsmonn er analysert i fire merkete ruter i Ølveshovda landskapsvernområde (vedlegg B), og liste over karplanter som ble funnet i reservatet finnes i vedlegg A.

Furuskog

Frodig furuskog med mye løvtrær finnes sørøst for Kalvavika og oppover til terrenget flater ut øst for Svensto (fig. XII.2), og videre ned den bratte sørvendte skråningen til Borsteinsvika. Ask, svartor, hegg, hengebjørk og dunbjørk veksler om å dominere løvtreinnslaget i furuskogen. I undersjiktet inngår kristtorn og tildels mye hassel, og barlind danner sammenhengende små skogholt særlig opp mot toppen av åsen. Nederst mot denne viken er skogen særlig tett og frodig. Her strekker høye, rette furuer seg langt over et lavere tresjikt som inneholder mye barlind og kristtorn, men også rogn, ask, hegg, hassel og høy einer. Busksjiktet består av krossved, vivendel, litt bjørnebær og bergflette som klatrer i furutrærne. Her står også en god del ungplanter av trær. I partier dominerer skogbingel feltsjiktet. Ellers er feltsjiktet blandet, og næringskrevende skogsarter som ramsløk, lundgrønnaks, skogstarr, myske, rødflangre, junkerbregne, kusymre, sanikel og skogfiol vokser sammen med høye urter som skogburkne, mjødukt, skogsvinerot, vendelrot og lyskrevende engarter, bl.a. smalkjempe, gjerdevikke, hundekvein, engkvein, tveskjeggveronika, myrtistel, sølvbunke og løvetann. Mosesjiktet er tett, med mye tujamoser, kystkransmose, kystmose og andre moser som er karakteristiske i rik, fuktig skog.

I partier hvor feltsjiktet ikke er så tett, og det er bedre lys og tilstrekkelig dypt, næringsrikt jordsmonn, som rundt skrenter med nakent berg i den bratte skråningen, og på hyllene mellom stupene opp mot Ølveshovda, er det utviklet en artsrik kantvegetasjon, ofte dominert av røsslyng eller blåtopp, men med innslag av mange lyselskende og/eller kravfulle planter. I tillegg til de som er nevnt ovenfor finnes bl.a. rognasal, fagerrogn, villapal, steinnype, kjøtnype, bustnype, blåstarr, loppestarr, hundekveke, kornstarr, hengeaks, bergfaks, blåknapp, gullris, bergskrinneblom, fagerperikum, kantkonvall, svarterteknapp og jordnøtt. Bergflette dekker store felter på de bratte bergskrentene, og et særlig stort eksemplar vokser oppover bergveggen nordøst for Borsteinsvika. Denne skogen og dens kantvegetasjon utgjør en av de fineste forekomstene av vestnorsk kalkfuruskog (sml. hovedrapporten kap. 2.5).

Mer ordinær lyngfuruskog preger vegetasjonen på knauser og rygger, med bl.a. einer, blåbær, tyttebær, blokkebær, einstape, hårfrytle, smyle, maiblom og linnea.

En glissen skog av lavvokste, krokete furutrær står mellom nakne berg ut mot Stonganes. Her dominerer røsslyng og einer, men her og der gir små sig med kalkrikt vann vekstmuligheter for lys- og kalkkrevende busker og urter. Her vokser bl.a. vill-lin, blå rapp, knopparve, bergskrinneblom, blodstorkenebb, dvergmispel, berberiss, rogn og rognasal og i sprekkene litt kristtorn-busker. Det er også funnet sølvasal og småasal her (Lindmo m.fl. 1991)

Rike løvskoger

I partier med rik løvskog dominerer ofte ask tresjiktet, og det inngår mye hassel, svartor, hegg, hengebjørk, dunbjørk og rogn. Villapal, osp, morell, eik, rognasal og fagerrogn finnes. De fleste av urtene og gressene som ble funnet i den rikeste furuskogen (se foran) vokser også her, men feltsjiktet er ikke så tett og frodig. I partier med rik løvskog inn mot stupene inngår mye lind og alm sammen med bl.a. ask, og særlig lengst i sør er det mye barlind i denne vegetasjonstypen.

Ask-svartor-skogen inneholder mye hassel, barlind og kristtorn, og ramsløk er viktig i feltsjiktet sammen med andre nærings- og fuktighetskrevende arter.

Ved Kalvavika finnes en relativt ren hasselskog, med 5-8 m høye og omfangsrike busker. Feltsjiktet er lite utviklet, men preges av store bregner og bredbladete urter. Her står også et par store trær av platanlønn.

Svartorstrandskogene inneholder flere steder rikelig kristtorn, og preges ellers av nitrofile tangvollsarter, som mjødukt, vendelrot, klengemaure, klourt og skjoldbærere.

Kristtornskog

Kristtorn dominerer tresjiktet helt i et felt under Svensto. Her finnes også noen lange, tynne skyggeeksemplarer av andre trær, bl.a. rogn, og småplanter av ulike trær og ganske mye vivendel. Kristtornskogen står på steinete jordsmonn, og skogbunnen er nesten helt dekket av strøfall. Men det finnes litt smyle, skogfiol, bleikstarr og tujamose.

Strand

De tørre strandbergene har en interessant vegetasjon med bl.a. kystbergknapp, strandkjempe, smørbutikk, rosenrot, strandløk, blodstorkenebb og fjærekoll. Slike berg er en særpreget naturtype knyttet til de varmeste kalkstrøkene i Vest-Norge. Vegetasjonen inneholder en lang rekke kravfulle arter som tildels er svært sjeldne her. Flere har nordgrense i distriktet.

På strendene vokser bl.a. saltstarr, saltsiv, fjæresauløk, strandrug, tangmelde, strandstjerne, strandkryp og gåsemure.

XII.2.1. Kulturpåvirkning og utviklingstendenser

Umiddelbart kan man få inntrykk av at vegetasjonen i det meste av vernområdet er lite kulturpåvirket, selv om det er noen små felt med plantet gran her. Men ved forrige århundreskiftet var skogene delvis helt uthugne over det meste av Hordaland, og store deler av distriktet var snaue for skog. Også skogen i Ølveshovda bærer spor etter utnyttelse, og grunneierne forteller om tidligere vedhugst, husdyrbeite og uttak av tømmer og pyntegrønt (se kap. XII.4).

Mellom høye furuer i den sørvendte skråningen ned mot Borsteinsvika står en god del unge løvtrær, særlig av ask, og feltsjiktet her består som nevnt over av en blanding av skogs- og engarter og høye urter som indikerer gjengroing. Denne delen av skogen har nok tidligere vært mer åpen, sannsynligvis pga. husdyrbeite, og muligens har det en gang i tiden også vært slått her. I et område nord for Kalvavika er det åpen hagemarksskog, og åpne felter mot sjøen lengre nord i verneområdet tyder også på beitepåvirkning.

I alle disse partiene av verneområdet finnes mange engarter. Noen slike arter vokser også i tettere skog, hvor de indikerer tidligere kulturpåvirkning. Noen av de mest typiske av disse er kystmaure, smalkjempe, blåkoll, føllblom, tveskjeggveronika, gjerdevikke, engkvein og gulaks, og arter som gjerne vokser i moderne beitemarker, som knappsiv, løvetann-arter, myrtistel og krypsoleie.

Fortettingen som er i gang i deler av verneområdet fører til mer varig løvskogsvegetasjon i sjiktene under kronedekket i skogen, og med tiden vil engartene forsvinne herfra. Men det finnes andre voksesteder for slike arter i verneområdet, både ut mot strendene og i bratthengene hvor det er tilstrekkelig lys og lite konkurranse.

XII.2.2. Dagens tilstand

Vegetasjonen i verneområdet er tydelig påvirket av hjortebeite, og flere steder er kristtorn og barlind oppstammet av beitet.

Det er plantet gran flere steder i verneområdet, både like sør for Oterur, rundt Kalvavika og på plataet øst for Svensto (se vedlagte bestandskart). Ved Kalvavika står et par store trær av platanlønn, og det ble også funnet unge trær av platanlønn i verneområdet. Begge disse artene er innført på Vestlandet av mennesker, og er nå i spredning. Etterhvert kan særlig platanlønn bli et problem fordi den konkurrerer med stedegne arter i verneområdet.

Området er avgrenset av bratte skrenter og stup der det ikke grenser til sjø, og slik sett ligger det godt skjermet.

XII.3. Barlind og kristtorn

Kristtorn finnes over hele verneområdet, men med ujevn hyppighet, mens barlind helst vokser inn mot de bratte, sørvestvendte bergene (se fig. XII.2). Både barlind og kristtorn er ofte oppstammet og uten grener så langt opp som hjorten når. Det ser likevel ut til at kristtorn motstår hjortebeitet bedre i Ølveshovda enn barlind gjør. Dette varierer i de undersøkte verneområdene, og det motsatte er tilfellet bl.a. i Klyvelia i Os. En mulig årsak kan være at beitet ikke foregår samme tid på året.

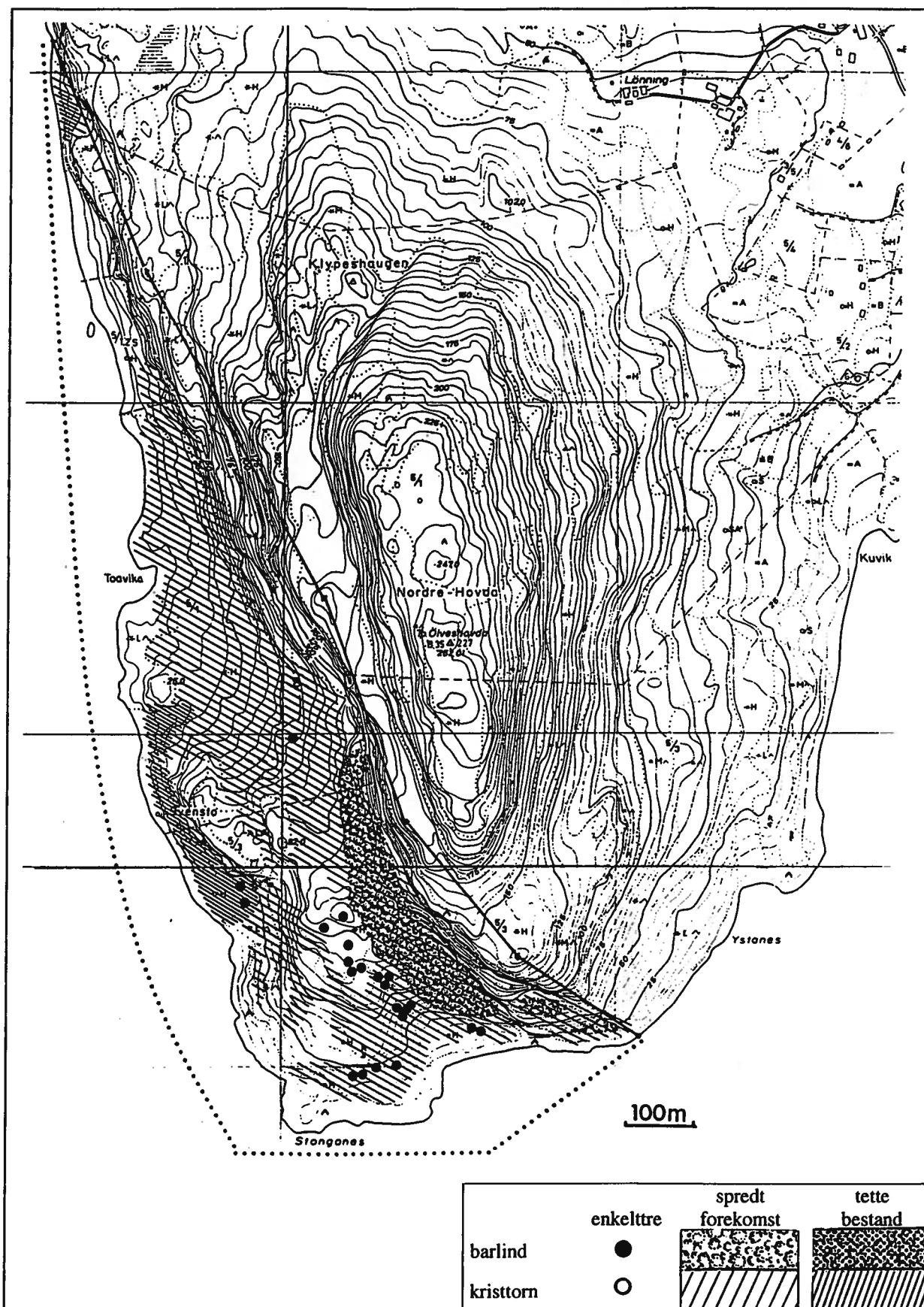
Barlind

Det meste av barlinden finnes mellom viken øst for Stonganes og nordvestover til terrenget flater ut og faller ned mot Toavika/Kalvavika (se fig. XII.2). Barlind står i smågrupper under et høyere kronetank dominert av furu, og danner tildels små skogholt. På flaten lengst oppe inngår barlind i ask- og svartordominert skog. Det ble telt 135 barlinder i dette området, med slank, rettstammet vekst og høyder på jevnt over 8-9 m. Også et 14 m høyt tre ble registrert (Lindmo m.fl. 1991). Den største konsentrasjonen av barlind står i lien inn mot det sørvestvendte berget. Også videre nordover i bratthenget det ble sett enkeltstående barlinder. Tilsammen ble det telt mer enn 200 barlinder i verneområdet, og 10 av 20 undersøkte trær var hanner (Lindmo m.fl. 1991).

Det ble observert småplanter av barlind, men det fantes også en del unge planter på rundt en meters høyde som var helt avbeitet, sannsynligvis av hjort. Dette tyder på at hjorten holder rekrutteringen tilbake.

Kristtorn

Kristtorn er utbredt over hele verneområdet, også i de bratteste liene (se fig. XII.2). I den skrinne furuskogen ut mot Stonganes vokser det lite kristtorn, og den finnes helst som lave kratt i sprekker og små forsenkninger i berget.

Figur XII.2 Oversikt over utbredelsen av barlind og kristtorn i Ølveshovda verneområde (etter Lindmo m.fl. 1991). NB! Grensene for verneområdet er senere justert (sml. fig. XII.1).

Kristtorn utgjør et viktig innslag i svartorstrandskogen sør for Svenstobrota, og innover mot berget her overtar kristtorn dominansen i tresjiktet i en slik grad at vegetasjonen kan beskrives som kristtornskog (sml. fig. i hovedrapporten). Kristtornen her er treformet, og de fleste synes å være av noenlunde lik alder, og rundt 10 m høye. Kristtorn inngår også i strandskogene ellers i verneområdet, blant annet i den sørvendte viken øst for Stonganes, innerst i Kalvavika og i et parti langs stranden lengre nord mot Oterur.

Foryngelsen av kristtorn er god, og Lindmo m.fl. (1991) vurderte bestanden til å bestå av godt over 1000 planter på over en halvmeter.

XII.4. Tidligere bruk av området

Tidligere har området, To, vært utnyttet til husdyrbeite, og det har vært tatt ut tømmer, ved og pyntegrønt. På Stonganes er det merket et fornminne på kartet. Ifølge grunneierne er dette en gammel gravplass. Omtrent hele det vernete området hører til gnr. 5, og eierne, Margareth Gravdal (bnr. 1) og Arne Presthus (bnr. 2 og 3) har svart på spørsmål om tidligere bruk i området. Mest detaljerte opplysninger er gitt for bnr. 2 og 3. Hans Presthus, tidligere eier av bnr. 1, ga opplysninger i 1992/93.

Tømmer og ved ble hugget årlig på bnr. 1, til bruk og vedlikehold, eller til salg hvis det var marked for det. Furu ble hugget til salg på bnr. 2 ca. 1970 og på bnr. 3 i 1920-1930 til eget bruk og i 1945-50 både til eget bruk og for salg. På bnr. 3 har det også vært tatt ut ved. Tømmer ble transportert i sjøen, ved og kristtorn med båt. Øst for Svensto ble det plantet et felt med gran for rundt 30 år siden.

Kristtorn og barlind ble klippet der de fantes, over hele området. For bnr. 3 opplyser grunneieren at kristtorn ble klippet fra 1930 og fremover, til eget bruk og for salg. Det ble ikke ryddet rundt kristtorn eller barlind, utover det selve klippingen medførte.

Husdyr: Frem til 1950-tallet gikk det både sau og storfe i verneområdet, senere bare kyr og ungdyr. Dyrene ble fulgt ned langs en sti fra Lønning. Tidligere var det gjerde i eiendomsgrensen mellom 5/3 og 5/1, men i den senere tid har dyrene kunnet gå fritt over hele området, avstengt av sjøen og de bratte skrentene og stupene.

Det har ikke vært slått, ryddet, raket, gjødslet eller pløyd opp og tilsådd i noen del av verneområdet.

XII.5. Dagens bruksinteresser

Grunneierne

Arne Presthus (gnr. 5, bnr. 2 og 3) opplyste i 1993 at det ikke finnes noen form for naturskog i dette området. Han mener floraen her er et resultat av den kulturskogsdrift som har vært ført de siste hundre år, og ønsker fortsatt å verne og pleie området selv. Han har melkekyr, og planlegger (pr. 2000) fortsatt beite med kyr og tømmerhugst av furu i hele området, og uttak av ved og kristtorn til pyntegrønt på bnr. 3.

Margareth Gravdal (gnr. 5, bnr. 1) overtok etter onkelen, Hans Presthus i 1998. Gården er paktet bort, og forpakteren har hittil hatt melkekyr og sauer, men slutter med melkekyr i år. Hun planlegger å ta ut tømmer hennes bestefar plantet i Kalvavika, til vedlikehold av husene på gården. Hun opplyser også at det er planer om et fellesbeite for gårdene Presthus og Lønning, og hele Hovda vil være tilgjengelig for ungdyr av storfe og kanskje sauer. Det vil bli satt opp gjerde mot innmarken. Dyrene kan vanskelig finne veien herfra og ned i det vernete området på egenhånd.

Haktor Lønning (gnr. 3, bnr. 2) bor i Bergen. Hans eiendom i verneområdet omfatter bare et svært lite areal ned mot sjøen lengst nord.

Skogbruk

Området omfatter 181 daa produktiv skog (Hauge 2000a, 2000b). Det meste er furuskog, men det finnes også litt løvskog og innplantet gran. Det er ingen skogsveier her, og tømmer og ved må eventuelt tas ut sjøveien. Detaljert oversikt over skogressursene i landskapsvernområdet og anbefalinger om utnyttelse av skogen finnes i kap. XII.8 og i skogbruksplanen for hvert bruk (Hauge 2000a,b).

Friluftsmål

Landskapsvernområdet er vanskelig tilgjengelig fra landsiden, men brukes av båtturister om sommeren. Margareth Gravdal opplyser at turlaget/ grunneiere planlegger turløyper rundt Hovdeaksla. Hun antyder også at det gjerne kan tilrettelegges for friluftsmål ved stranden.

XII.6. Siktemål for skjøtselen

Ut fra verneformålet (se innledningen) er hensikten med skjøtselen å sikre både det varierte naturmiljøet med blant annet edelløvskog og kalkfuruskog, og bestandene av barlind og kristtorn.

XII.7. Anbefalinger om bruk og skjøtsel

Ølveshovda er vernet som landskapsvernområde. Denne verneformen er ment for områder som er i aktiv bruk, og reglene er mindre strenge enn for naturreservat. Likevel er inngrep som i vesentlig grad kan endre arten eller karakteren til landskapet forbudt. Forskriftene (se vedlegg) gir rammene for flerbruksplanen, og de viktigste rådighetsinnskrenkningene er: Skogsdrift kan bare skje i samsvar med plan godkjent av forvaltningsmyndighetene. Etter søknad kan forvaltningsmyndighetene gi tillatelse til opparbeidelse av en enkel kai/ tilflott i forbindelse med skogsdrift. Planting eller såing av trær og busker eller innførsel av nye plantearter, nydyrking og gjødsling er ikke tillatt. Barlind og kristtorn er fredet mot skade og ødelegging, men forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi tillatelse til klipping og utnyttelse. Treslag som ikke er stedbundne kan fjernes. Tradisjonell beiting er tillatt. Forvaltningsstyresmaktene kan gjøre unntak fra forskriftene dersom det ikke strir mot verneformålet.

Forvaltningsstyresmaktene kan gjennomføre skjøtsel i landskapsvernområdet for å fremme formålet med vernet, men ideelt sett bør bruken av området være slik at dette ikke er nødvendig. Bruk eller skjøtsel må på forhånd vurderes og godkjennes av forvaltningsmyndighetene, og igangsetting av eventuelle skjøtselstiltak avhenger av ressurser.

BRUK

Nedenfor følger våre faglige råd. Den anbefalte bruken tilsvarende i hovedtrekk den tradisjonelle bruken i området, med plukkugst av tømmer, uttak av ved og pyntegrønt og husdyrbeite. I teksten er det referert til eiendomsnummer og fortløpende bestandsnummer innen hver eiendom, merket på det vedlagte bestandskartet.

Skogsdrift

I neste kapittel er det gitt detaljerte anbefalinger om skogsdrift, og hva som foreslås for hver bestand. Forstlige data som ikke tillates offentliggjort, deriblant opplysninger om tilvekst og kubikkmasse i skogen, er utelatt i flerbruksplanen, men finnes i skogbruksplanene for det enkelte bruk (Hauge 2000 a, b).

Bestander som anbefales urørt er lite produktiv mark. I mye av verneområdet tillates skånsom plukkhugst, men barlind og kristtorn må selvsagt ikke hugges. Skader på gjenstående trær må unngås ved hugsten, men små skader i vegetasjonsdekket er gunstig fordi det gir vokseplasser for nye planter. Strandsonen bør i størst mulig grad stå urørt.

Dersom det bygges kai, bør vegetasjon og landskap langs stranden skånes best mulig. Kalvavika er vel det naturlige valget for plassering av kaien, og på bergene her finnes interessant strandbergvegetasjon (se kap. XII.2).

Rydding av gran og platanlønn

Det er plantet litt gran i verneområdet. Både ved Kalvavika (5/1: 3) og like sør for Oterur (5/2: 2) står grantrærne i løvskogen. Øst for Svensto (5/3: 2) står et tett felt med rundt 30 år gammel gran (sml. kap. XII.4). All granen, også den som ikke er hugstmoden, bør ryddes snarest. Også platanlønn som står i hasselskogen ved Kalvavika, og muligens flere steder, bør fjernes. Oppslag av ungtrær av disse artene bør også ryddes for å unngå videre spredning, og dermed ivareta det varierte naturmiljøet. Dersom dette ikke blir gjort, vil det på sikt kunne bli et problem at disse innførte artene utkonkurrerer den stedegne floraen slik at vegetasjonen endres.

Barlind og kristtorn

Det anbefales at pyntegrønt og bar tillates samlet over hele verneområdet. Men arbeidet med høsting og transport bør ikke medføre vesentlig slitasje.

Både kristtorn og barlind utvikles best når de har tilstrekkelig lys og plass, og moderat klipping og sanking vil ikke hemme eller skade kristtorn- eller barlindplantene. Det vil tvert imot stimulere til nyvekst, og bedret lystilgang vil gi økt frøproduksjon. Dette er gunstig både med tanke på foryngelse og for salg av kristtorn som pyntegrønt. Det har ikke tidligere vært ryddet rundt barlind eller kristtorn for å øke produksjonen, og det bør heller ikke gjøres nå.

Et unntak er den nesten rene kristtornskogen under Svensto, som er lettest tilgjengelig for høsting av kristtorn i verneområdet. Kristtornskogen omfatter litt av 5/1: 6, og litt av 5/3: 4 på det vedlagte bestandskartet (se også fig. XII.2). Rundt kristtorntrærne som står lengst inn mot berget her kan andre arter ryddes vekk dersom det er nødvendig for å gi tilstrekkelig produksjon av frukter på kristtorntrærne. Verneforskriftene tillater ikke gjødsling. Kristtornen som står ut mot sjøen her har derimot godt nok lys til å gi god fruktproduksjon, og lystilgangen vil bedres ytterligere når det blir høstet grener/kvister til pyntegrønt. Derfor bør svartorstrandskogen disse trærne står i ikke ryddes, men skånes best mulig også ved høstingen.

Det må vurderes fortløpende hvilken virkning høstingen har på naturmiljøet i verneområdet som helhet, og eventuelt bør uttaket av kristtorn og barlind begrenses.

Beite

Husdyrbeite er ønskelig fordi det bidrar til holde vegetasjonen åpen, eller i det minste forsinke fortettingen. Tidligere gikk ungdyr og kyr i området, og det anbefales fortsatt beite av storfe. I tillegg kan det gjerne gå sauer her, fordi de går i brattere terreng enn storfeet gjør, og dermed holder åpen andre deler av vegetasjonen. Hester og ponnier er vil også ha gunstig virkning på vegetasjonen i verneområdet, men ikke geiter for de ødelegger for mye av trær og busker.

Hjortebeite preger vegetasjonen i verneområdet, også barlind og kristtorn (se kap. XII.3). Men hjortebeite med dagens intensitet ser ikke ut til å ha skadelig virkning på foryngelsen eller bestandene som helhet i Ølveshovda.

Stier

Turløypene som planlegges rundt Hovdeaksla kan gjerne forlenges ned til Kalvavika. Dette vil gjøre området lettere tilgjengelig fra landsiden. Men verneområdet vil likevel fortsatt være godt skjermet, og en slik tilrettelegging vil ikke hindre formålet med vernet. Grunneier er positiv til tilrettelegging for friluftsmål ved stranden, og det kan gjerne opparbeides en natursti her. Denne vil bidra til å kanalisere ferdselen langs sjøen, slik at den kan styres utenom de mest verdifulle partiene. Men ytterligere tilrettelegging vil antagelig øke ferdselen og prege området i større grad enn det som er ønskelig.

SKJØTSEL

Bare dersom området ikke blir brukt slik det foreslås i flerbruksplanen, bør det settes inn skjøtselstiltak. Skjøtselen bør foregå slik det er beskrevet under "Bruk" ovenfor, men bare noen av tiltakene er umiddelbart nødvendige.

Rydding av gran og platanlønn og oppslag av ungplanter av disse artene bør prioriteres.

Husdyrbeite er ønskelig.

Både Arne Presthus (gnr. 5, bnr. 2 og 3) og Margareth Gravdal (gnr. 5, bnr. 1) er villige til å påta seg eventuell lønnet skjøtsel.

XII.8. Skogbruk

Registrert og utarbeidd av Sigbjørn Hauge, Skogeigarlaget Vest

REGISTRERINGSMETODE

Skogregistreringa er utført som kombinert bestandstakst i samsvar med forskrifter utarbeidd av Landbruksdepartementet.

Den produktive skogen er delt inn i bestand. Eit bestand har innanfor eit avgrensa område tilnærma same alder, treslag og bonitet. Alle målingar og vurderingar byggjer på middelet i bestandet.

Kubikkmassen er rekna ut i frå målingar på flater som er utlagde etter eige skjønn i dei enkelte bestand. Til å rekna ut kubikkmassen brukar ein bestandvolumfunksjonar utarbeidd ved Norsk Institutt for Skogforskning.

Tilveksten, korleis kubikkmassen aukar frå år til år, er utrekna med hjelp av tilvekstfunksjonar utarbeidd av Norsk Institutt for Skogforskning.

Alle tal for kubikkmasse er utan bork, men medrekna volum av topp, avfall og eventuell råde.

Nyttbart kvantum vil som regel vera ca.10 til 15 % lågare enn dei tal som er oppgitt i planen.

KOR NØYAKTIGE REGISTRERINGANE ER

I jamne bestand kan ein få avvik på inntil 10 - 15 %, og for ujamne bestand inntil 25 %. For heile skogen vil total kubikkmasse sjeldan avvika meir enn 10 % frå det korrekte.

I lauvbestand er volumet vurdert på skjønn, og avviket kan være noko større.

KART - EIGEDOMSGRENSER

Bestandskartet for skogen er teikna på Økonomisk Kartverk (Ø.K) i målestokk 1 : 5000. Det kan finnast feil ved eigedomsgrensene på Økonomisk Kartverk (Ø.K) .

Grensene kan difor ikkje oppfattast som juridisk bindande.

FAGUTTRYKK

Dette er ei kort forklaring på dei mest brukte ord og uttrykk i planen.

BESTAND: er eit område i skogen med tilnærma lik bonitet, alder og treslag. Bestandet kan vera ned til 2 dekar, unntaksvis 1 dekar stort.

BONITET:(Bon.) er marka si evne til å produsera skog. For barskogen er produksjonsevne vurdert etter det treslag ein har i dag.

BONITERING: Det er nær samanheng mellom produksjonsevne og evne til høgdevekst. Høgde og alder er lett å registrera, og ved bonitering nyttar ein seg av dette. Boniteten vert gitt ved høgden av dei grøvste trea i bestandet ved alder i brysthøgde 40 år.

Ein nyttar bokstavar framfor boniteten for å visa kva tre ein har bonitert på.

G = Gran, F = Furu, B = Bjørk/lauv

TILVEKST (TILV.) er årleg auke i kubikkmasse.

HOGSTKLASSE (HKL.) er eit uttrykk for kva utviklingstrinn bestandet har.

- Hogstklasse 1: Snauflete
- " 2: ungskog./ plantefelt
- " 3: Yngre produksjonsskog.
- " 4: Eldre produksjonsskog.
- " 5: Hogstmoden / gammal skog

I tillegg til talet for Hkl. kan der stå eit tal (1 = A og 2 = B).

Bokstaven gir tilleggsopplysningar om bestandet.

- Hogstklasse 1a (11) : Rydda
- " 1b (12): Urydda
- " 2a - 5a (21 - 51): God tetteik
- " 2b - 5b (22 - 52): Mindre god tetteik

SAMMENDRAG MED KOMMENTARAR

Dette kapittelet inneheld ei oversyn over skogressursane ein har registret i marka (tab. XII.1 og XII.2).

Arealet ligg jamt over vanskeleg til og bygging av veg er uaktuelt. Ved utdrift til sjø kan plukkhogst tillatast.

Tabell XII.1 Skogarealet fordelt på teigar.

Gårdsnr.	Bruksnr.	Teig nr.		Areal i dekar	
				Produktivt	Totalt
5	1	1		105,6	181,4
5	2	1		62,8	187,2
5	3	2		11,8	13,2
SUM				181	381

Tabell XII.2 Stående kubikkmasse i m³, fordelt på treslag.

Treslag	Produktiv skog	Uproduktiv skog	Sum	%
Gran	241		241	13
Furu	1054	474	1528	85
Lauv, blanding	39		39	2
Sum	1334	474	1808	
%	74	26		100

BESTANDSOVERSYN

Dette kapittelet gir detaljerte opplysningar om dei einskilde bestand for kvar eigar (tab. XII.3, og XII.4). Kvart bestand er nummerert. Innanfor eigedomen vil du berre unnataksvis finna to bestand med likt nummer.

Alle bestandsgrensene er teikna inn på kartet, der ein finn bestandsnummer som samsvarar med nummereringa i bestandsoversyna.

Du vil finna at det er ein del bestandsnummer som manglar, grunnar til dette er at det under synfaring i marka er endra på bestandsinndelinga. D.v.s. ein har slått saman eller sletta bestand.

I tillegg kan det førekoma at det vert eit «hopp» i nummereringa på grunn av at ein har laga nye bestand.

Opplysningane i bestandsoversyna er tilstanden i registreringsåret.

Registrerte opplysningar i dei enkelte bestand vil variera med hogstklasse og bestandsoversyn.

I Innleiinga til dette kapitlet vil du finna meir informasjon om dei enkelte faguttrykk.

Det er under kvart bestand kommentert kva tiltak ein kan tillata i bestandet og om det er tiltak de bør utføra.

Utfyllande forklaring:

Barlind/kristorn: Skal bevarast, men ein kan klippa ein del barlind og kristorn for sal. Sjå kap. XII.7).

Plukkhogst: Dette vil sei at ein kan ta ut ein del av den hogstmogne skogen i bestandet ved at ein tek ut enkel tre omlag ein 20 – 40 % av kubikkmassen. Men det er viktig at ein ikkje tek ut meir enn at ein opprettheld treslagsamansetjing og eit skogbilete uten store opningar. Det kan tillatast små opningar, men desse må ikkje ha karakter av flatehogst

Styva tre: Tre som har vore styva i bestanda bør skjøttast. Det er særskilde tilskot til slike tiltak.

Tynning rydding: For å sikre ei best mogleg utvikling av barlind og kristorn er det ynskjeleg å rydda og tynna noko i lauvskogen slik at ein får opna opp og sleppa til noko lys. Ein del av underskogen bør likevel sparast slik som f.eks. hassel.

Tabell XII.3 Opplysningar om dei einskilde bestand, gnr. 5, bnr. 1. Fleire opplysningar finn ein i skogbruksplanen for bruket.

Bestandsnr	Areal		Bonitet	Hogstklasse	Alder	Kommentarer
.	Totalt	Produktivt				
0.42	9,0		Berg i dagen			
1	6,6		F8	41	90	Kan plukkhoggast
2	6,5	6,5	B14	31	30	Grana bør fjernast
3	24,5	24,5	F11	41	80	Kan plukkhoggast Innslag av gran. Grana bør fjernast.
4	68,0	68,0	F11	51	100	Kan plukkhoggast
5	54,7		Skrapskogmark			Bestandet skal stå urørt
6	11,1		Skrapskogmark			Bestandet skal stå urørt
7	1,0		Skrapskogmark			Bestandet skal stå urørt

Tabell XII.4 Opplysningar om dei einskilde bestand, **gnr. 5, bnr. 2 og 3.** Fleire opplysningar finn ein i skogbruksplanen for bruket.

Bestandsnr	Areal		Bonitet	Hogstklasse	Alder	Kommentarer
.	Totalt	Produktivt				
Teig 1						
1	11,5	11,5	F11	51	110	Kan plukkhoggast
2	7,1	7,1	G23	31	35	Grana skal fjernast seinast når den er hogstmogen om ein 30 år.
3	8,1	8,1	F8	41	85	Kan plukkhoggast
4	78,0		Skrapskogmark			Bestandet skal stå urørt
5	11,3	11,3	F8	51	110	Kan plukkhoggast
6	20,4	20,4	F11	51	100	Kan plukkhoggast
Teig 2						
7	44,4		Skrapskogmark			Bestandet skal stå urørt
8	4,4	4,4	F11	51	110	Kan plukkhoggast
9	2,0		Skrapskogmark			Bestandet skal stå urørt
10	4,8	4,8	F11	41	90	Kan plukkhoggast Innslag varmekjære lauvtre
11	7,0	7,0	B14	31	25	

Behandlingsforslag og flerbruksregistreringer:

Bestandsnr.	Behandlingsforslag	Areal daa	Prioritet	År/Per	Flerbruksregistrering	Areal daa
4					Kulturminne før 1537 (R)	

XII.9. Kilder

- Angell-Petersen, I. 1992.** Barlind og kristtorn i Vest-Norge. Utkast til verneplan. DN-rapport 1992-10. 85 s.
- Hauge, S. 2000 a.** Takst Ølveshovda landskapsvernområde for Margareth P. Gravdal. Skogeigarlaget vest. 23 s. +kart (upubl.)
- Hauge, S. 2000 b.** Takst Ølveshovda landskapsvernområde for Arne Presthus. Skogeigarlaget vest. 26 s. +kart (upubl.)
- Holmboe J. 1914.** Kristtornen i Norge. *Bergens Mus. Aarb. 1913*, 7: 1-91+kart.
- Lindmo, S., Salvesen, P.H., Skogen, A. 1991.** Verneverdige forekomster av barlind og kristtorn i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Bot. inst. Univ. Bergen. Rapp. 50. 125 s.
- Ragnhildstveit, J. , Naterstad, J., Jorde, K. og Egeland, B. 1998.** Geologisk kart over Norge; Berggrunnskart Haugesund – M 1: 250 000. Norges geologiske undersøkelse.
- Thoresen, M.K., Lien, R., Sønstegaard, E. og Aa, A.R. 1995.** Hordaland fylke, kvartærgeologisk kart M 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse.

Flerbruksplan Ølveshovda landskapsvernområde

FORSKRIFT OM VERN AV ØLVESHOVDA SOM LANDSKAPSVERNOMRÅDE MED PLANTELIVSFREDING I KVINNHERAD KOMMUNE, HORDALAND FYLKE.

I

I medhald av lov om naturvern av 19.juni 1970 nr. 63 § 5, jf § 6, § 13 og §§ 21, 22 og 23, er eit område i Kvinnherad kommune i Hordaland fylke verna som landskapsvernområde med plantelivsfreding av barlind og kristtorn ved kgl. res. av 13.10.2000 under namnet Ølveshovda landskapsvernområde.

II

Landskapsvernområdet femner om gnr./bnr.: 3/2 og 5/1,2,3 og dekkjer eit areal på omlag 397 dekar. Grensene for landskapsvernområdet er vist på kart i målestokk 1:5 000 datert Miljøverndepartementet oktober 2000. Kartet og forskrifta vert lagra i Kvinnherad kommune, hjå Fylkesmannen i Hordaland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Dei nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkast i marka der dei går over land, og knekkpunkta skal koordinatfestast.

III

Føremålet med vernet er å sikre eit variert naturmiljø med naturleg avgrensa og vitale bestandar av både barlind og kristtorn. Bestanda er talrike og velutvikla og veks i lag med fleire vegetasjonstypar, mellom anna edellauskog, og ber preg av kulturpåvirkning.

IV

For landskapsvernområdet gjeld følgjande reglar:

1. Inngrep eller verksemd som vesentleg kan endre arten eller karakteren til landskapet, er forbode; så som oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, parkering av campingvagnar, brakkar o.l., opparbeiding av opplagsplass for båt, fjerning eller inngrep i faste kulturminner frå nyare tid, så som bygningar, gamle vegar m.m, framføring av luftleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, nydyrking, fulldyrking, planting og såing av tre og buskar, bergverksdrift, vassdragsregulering, attlegging av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske middel, utslipp av konsentrert ureining m.v. Opplistinga er ikkje uttømmende. Skogsdrift kan berre skje i samsvar med plan godkjend av forvaltningsstyresmakta innafor følgjande rammer:
 - hogst skal gjerast som plukk- og tynningshogst
 - hogst skal fremje den naturlege samansetnaden av treslag på staden
 - hogst bør fremje utvikling av barlind og kristtorn
 - hogst og transport skal gjere minst mogleg skade
2. Barlind og kristtorn er freda mot skade og øydelegging. Nye planteartar må ikkje først inn.
3. Motorisert ferdsel er forbode, inkludert start og landing med luftfartøy.

V

Reglane i kap. IV er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning, medrekna naudsynt motorferdsel i desse høve.
2. Tradisjonell beiting.
Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneformålet ved forskrift regulere beitettrykket i heile eller delar av verneområdet.
3. Uttak av innplanta gran og andre treslag som ikkje er stadbundne.

VI

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje løyve til:

1. Klipping og utnytting av barlind og kristtorn.
2. Opparbeiding av enkel kai/tilflott i samband med skogsdrift.
3. Naudsynt motorferdsel i samband med skogsdrift.

VII

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtsel for å fremme føremålet med vernet. Det kan utarbeidast forvaltningsplan, som kan innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtselen.

VIII

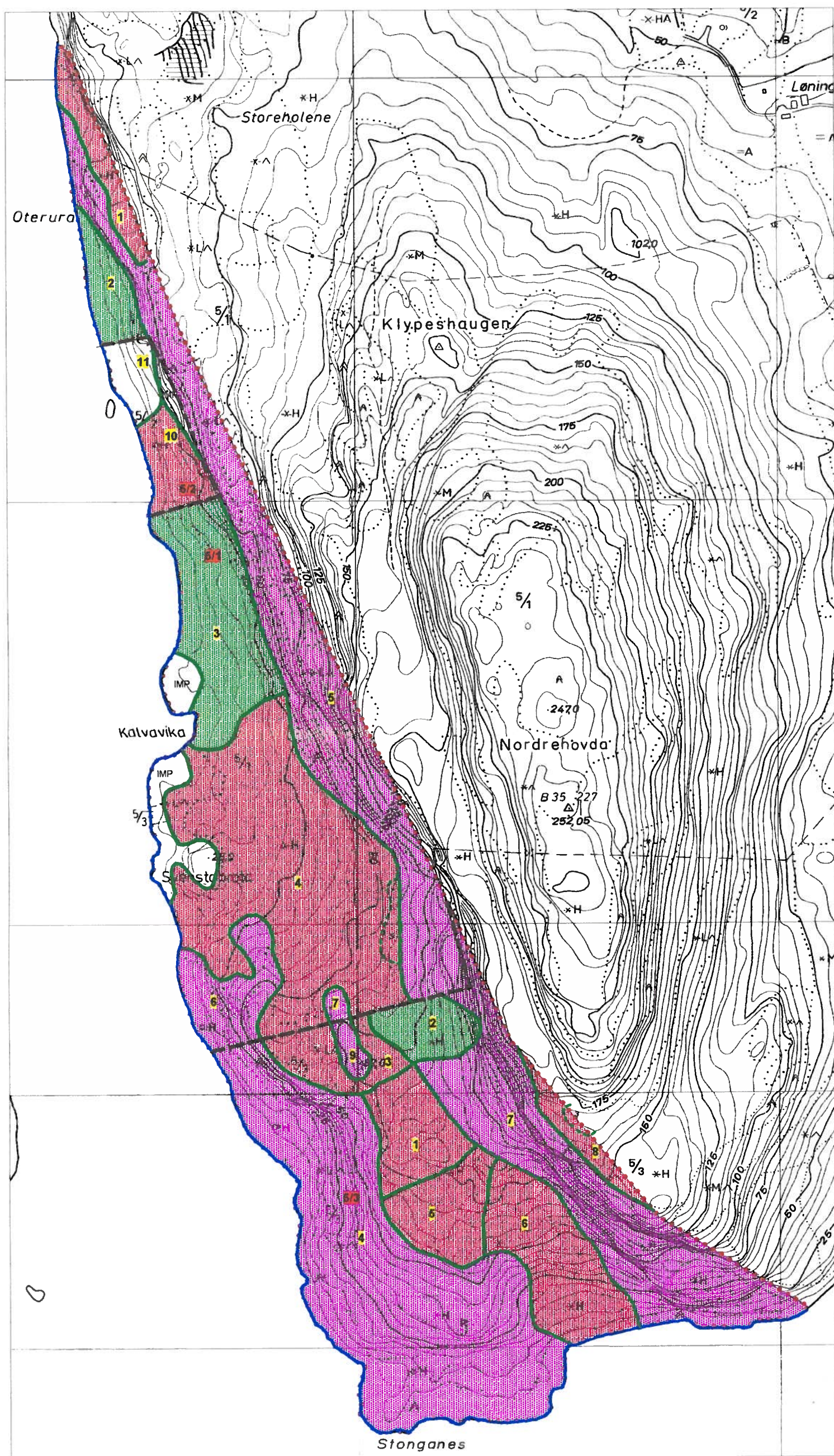
Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta når føremålet med vernet tilseier det, samt for vitskaplege undersøkingar, arbeid av vesentleg samfunnsessig verdi og i særlege tilfelle om det ikkje strir mot føremålet med vernet.

IX

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmyndigheit etter denne forskrifta.

X

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Ølveshovda Landskapsvernområde

- Innmålt områdeavgrensing
- Sjå detaljer i plan
- Kan plukkhoggast
- Skal stå urørt
- Rydding/fjerning gran

BESTANDSKART

Teiknforklaring:

- Eigedomsgrense
- Bestandsgrense
- Bestandsnummer
- Gnr/Bnr

Vatn

AMS	Andre markslag
BEI	Beite
IMP	Impediment
KRT	Kratt
SKR	Skrap skog
SM	Snau mark
SF	Snau fjell
KRF	Kraftgate
GMV	Grøtta myr
UOK	Uøkonomisk areal

Målestokk 1:5000

Registrert 2000

SKOGEIGARLAGET
VEST